

Inserati se sprejemajo in velja ristopna vrsta:

3 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopis

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicijska na Dunajski cesti št. 15 v Medija-tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gi. — kr
za polleta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gi. 40 kr
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Poljanski nasip št. 48.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Avstrijski Poljaki.

S potovanjem cesarjevim v Galicijo prišla je zopet važnost poljskega življa za Avstrijo v razgovor. Le ena tretjina vseh Poljakov živi v Avstriji, vendar je Galicija zavetje in ognjišče poljskega gibanja, ker tu uživajo še največ svobode, pridobili so si v narodnih rečeh popolno samoupravo, in smejo res zadovoljni biti, če primerjajo svojo osodo z ono drugih Slovanov v Avstriji. Ustavoverci se bahajo, da se imajo Poljaki le njim za vse to zahvaliti. Poljaki pa dobro vedo, kako jih ustavoverci ljubijo, in kako bi jih raje danes, ko jutri ponemčili. Da so ustavoverci dali Poljakom neke koncesije, k temu so bili prisiljeni, kajti čutili so se preslabe, premagati še poljsko opozicijo poleg česke in slovenske. Da bi se enega nasprotnika znebili, in spremenili si ga v zavznika, edino iz tega oportunskega ozira dali so Poljakom nekako samoupravo. Zato je jako odveč, ako se zdaj s tem hvalijo, saj so dobili svojo plačo za to, Poljaki jim niso več tako strogo oponirali, ter tako omogočili nemškoliberalno vladanje. Ustavoverci so pa imeli še drug uzrok, da so se laskali Poljakom; upali so namreč, da pride do vojske z Rusijo, in v tem slučaju so največ računali na Poljake, da bodo ti z vso močjo prijeli Ruse, če treba s črno vojsko. Hoteli so in še hočejo Poljake porabiti kot orodje zoper Rusijo, zavoljo tega jih pa vendar niso nikdar ljubili. Nemškoliberalci niso nikdar iz uma spustili, da so Poljaki tudi Slovani, in Slovana sovražiti, je

Nemcu že v krvi prirojeno. Zato so Prusi svoje Poljake na Poznanjskem, v Šleziji in v Prusiji neusmiljeno zatirali in ponemčevali. V Nemčiji žveči Poljaki pravijo grozne reči o pritisku na Poljake od strani Nemcev, in oni bi se raje združili z Rusijo, ko pod Prusijo ostali.

Avstrijski Poljaki pa ne trpé toliko nemškega pritiska, zato se med njimi še vedno taki nahajajo, ki svetujejo prijaznost z Nemci, pa oznanjujejo vojsko in maščevanje proti Rusiji. Vendar se je tudi v tem oziru že na bolje obrnilo. Večina avstrijskih Poljakov je sprevidela, da jim nemškoliberalci niso odkritosrčni prijatelji, nasprotno, da jih ti sovražijo, in da hočejo Poljake potlačiti, kakor druge narode, samo ako se ugodna prilika pokaže. Nasprotno pa so videli v Čehih in Slovencih svoje poštene slovanske brate, v nemških federalistih pa sicer poštene možake, ki Poljakov ne zavidajo zavolj njih avtonomije. Pridružili so se tedaj rajši tej pošteni stranki, ter podpirajo želje Čehov in Slovencev, vedoči, da je tudi njih ravnopravnost v nevarnosti, dokler ne dosežejo enakih pravic tudi drugi narodi. Od tega časa so popustili Poljaki svoj separatizem in začeli so se udeleževati slovanskih shodov, kjer so bili z navdušenjem sprejeti. Tako se v prejšnjih časih nikdar ni slišalo, da bi se bili poljski dijaki udeležili kakega shoda slovanskih študentov na Dunaji; v poslednjem času pa so to večkrat storili. Začeli so spoznavati, da smo Čehi, Slovenci, Hrvatje, Srbi, Slovaki, Bolgari in tudi — Rusi vendar le njih bratje, in da bodo vendar pri bratu prej

sočutja in pomoči našli, ko pri tujcih Poljaki imajo s tujci svoje žalostne skušnje: zaupali so v Francoze, ter mislili, da jim bodo ti pomagali; pa prvi Napoleon je pač porabil poljsko hrabrost proti Rusiji, plačo je pa Poljakom dolžan ostal.

Tudi tretji Napoleon je Poljake tako za nos vodil. Poljaki so celo upali v sultana in mu vedno prostovoljce pošiljali, kedar se je vojskoval z Rusijo; pa sultan je pomoč rad vzel, za plačo se ni zmenil. Tako so tudi Nemci Poljake vedno na svojo stran vabili, v Prusiji pa so jih zatirali. V vseh revolucijah in prekucijah je tekla poljska kri, Poljaki so hiteli povsod na pomoč, kjer je šlo za svobodo, misleči, da bodo potem tudi drugi njim pomagali do svobode; pa vsakokrat so sejarali. Tudi Madjarom so šli na pomoč l. 1849, in sploh z Madjari vedno simpatizirali; to pa Madjarov ni oviralo, da so l. 1867 pri pogodbi z Avstrijo na Poljake pozabili in jih izročili nemški hegomoniji, ki je bila vsled dualizma ustanovljena v takrajitavskih deželah. Po takih bridkih skušnjah so Poljaki nazadnje spoznali, vsaj nekteri iz njih, da s tujci ni nič, in da je najbolje, ako Poljaki pomoči iščejo pri svoji žlahti, to je pri sorodnih slovanskih plemenih.

Ruski-poljski prepir je velika nesreča za vse Slovane, in še le, kedar bo ta poravnana, napočili bodo boljši dnevi za Poljake, in bo slovanstvo močno stalo pred svetom.

Za Avstrijo pa so Poljaki važen element. Znali so pridobiti gospodstvo čez celo Galicijo

Aleksej Mihajlovič.

(1645 — 1686.)

Spisal J. Steklasa.

Aleksej Mihajlovič je bil še le šestnajst let star, ko mu je oče Mihajlo Feodorovič umrl (12. junija l. 1645.) Eden izmed bližnjih bojarov. Nikita Ivanovič Romanov je razglasil prvi to vest ter prisegel šestnajstletnemu careviču vernost. Za njih so to storili vsi dvorjani, potem Moskva in vsa Rusija.

Novi car, Aleksej Mihajlovič, je bil jako dobron in dobrodušen; ta je potreboval ravno tako kakor njegov oče moža, da mu pomaga vladati. Njegov odgojitelj je bil bojarin Boris Ivanovič Morozov, ki je prečivil pri njem celih trinajst let. Mladi Aleksej je bil sijnjo vdan svojemu odgojitelju; tudi car Mihajlo je čislal Morozova ter mu je na smrtni postelji izročil svojega sina. Morozov je bil človek umen, okroten, za ta čas dovoljno naobražen; poznal je tudi dobro potrebe gosudarsrva, samo je bil preveč sebičen. Ko se je hotel Aleksej ženiti, zbrale so se po starem običaju v Moskvi vse krasotice bojarске in dvorjanske, iz katerih si je car po navadi izbral nevesto. Aleksej si je izvolil hčer Vseveložkega, neznatnega dvor-

janina ter jej je zapovedal živeti do svatbe v dvorcu skupaj s svojimi sestrami. Ali bojarine, ki so služile carevnam, so bile zavidne nevesti zato, ker car ni izbral ktero izmed njihovih hčera ter so jo ostropile. Caru se je javilo, da je njegova nevesta bolna in to na neizlečljivi bolezni. Vseveložka je bila odstranjena in roditelji njeni so pali pri caru v nemilost, ker niso povedali nič poprej o tej bolezni svoje hčere. Posle tega se je oženil Aleksej Mihajlovič s hčerjo bojarina Miloslavskega, a Morozov pa ž njeno sestro. Med tem ko se je car zanimal za zabave, posebno z lovom na sokole, razdražili so njegovi poverniki, Morozov, Miloslavski in drugi s stiskanjem in velikimi davki prebivalce moskovske, da se je na zadnje vzdignila buna Narod je hotel vse nepriljubljene činovnike pobijati. Tako so vjeli sodnika Pleščejeva ter ga precej ubili in kmalu za tem tudi tajnika Čistega; potem so pa navalili v hiše bogatinov ter vse poplenili in pograbili. Drugi dan je bil v Moskvi hud ogenj, narod se je še bolj razserdil ter zahteval samega Morozova in Trahtotova. Poslednjega so morali narodu izročiti, Morozova pa so poslali v daljni samostan Bjelojezerski, od koder se je zopet v Moskvo povrnil, ko je buna prenehala ter

kakor poprej mesto cara vladal. Le ta buna, (podobna oni pred sto leti za mladosti Ivana Groznega) je osvetila cara, da se je treba bolj za red in dobro upravo v državi zanimati, nego za zabavami letati. 16. julija l. 1648 se je posvetoval car v zboru s patrijarhom, svečenstvom, z bojari in drugimi činovnici o izdavanju novih zakonov. Mi smo videli, da so bili zakoni izdani za časa oddelnih kneževin pod imenom „Ruska Pravda“. Ko so bile te oddelne kneževine odstranjene ter se je mesto njih Rusija zedinila pod vlast moskovskih velikih knezov, dal je Ivan III. sestaviti nov zakonik pod imenom „Sudebnik“. Ali sčasoma se je pokazalo, da „Sudebnik“ ne zadovoljuje za razne slučaje tožeb in prestopkov; zatorej je naložil Aleksej Mihajlovič zboru, da se sestavi bolj točen zakonik za vso državo, da se bode višjim in nižjim enako pravično sodilo. Sestavljanje tega zakonika pa je bilo izročeno boraroma knezu Nikiti Ivanoviču Odojevskemu in knezu Semenu Vasiljeviču Prozorovskemu, pomejnemu knezu Volkonskemu in dvema tajnikoma Leontjevu in Gribojedovu. Razun tega pa je bilo tudi naloženo, da se izberejo dobri in vredni možje izmed dvorjanov, kupcev in mestjanov, da bi se z vsemi temi izbranimi moglo urediti

in odločujejo tako čez veliko število poslancev državnega zbora. Kot zvesti katoličani so eminenten faktor konservativne stranke, in zabranili so že marsikak atentat liberalizma na katoliško cerkev. K avstrijski armadi dajejo Poljaki, kakor vsi Slovani, ker so zdravi in krepki močen kontigent, in čeravno v srcu goré le za svojo Poljsko, vendar se bijejo za pravičnega vladarja avstrijskega z vso hrabrostjo.

Poljsko ime se sveti v zgodovini po slav- nih bojih, ki so jih bili poljski kralji z divjim Turkom; tako so tudi v tem oziru pravi Slo- vani, kajti Turek je skupni dušmanim vseh Slovanov.

Ustavovercem je bilo cesarjevo potovanje v Galicijo jako neljubo; oni bi najraje videli, da bi cesar samo na Dunaji ostal, ali pa šel k večjemu v Ischl ali pa na gorenje Štajersko, tako da bi vedno le na Nemce mislil in na druge narode pozabil. S potovanjem v Dalma- cijo pa se bo prepričal, da je večina njegovih podložnih slovanska, in to bo brez dvoma uplivalo tudi na njegove sklepe in na notranjo politiko. Strogo nemško-liberalna vlada je ne- mogoča postala, in to je velika tolažba, ki nam jo daje cesarjevo potovanje.

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani 6. septembra.

Govori se, da postane moravski namestnik grof **Widmann**, mož zmernega mišljenja, ki je tudi v gosposki zbornici podpiral namere sedanje vlade.

Na **Herškem** hoče ban Pejačević preustrojiti notranjo upravo. Občinam se bo odvzelo nekoliko preobilnega posla, sicer se bo pa kar mogoče decentraliziralo.

Vsa pozornost je še vedno obrnjena na **cesarjevo potovanje** po Galiciji, kjer se zdaj vršič veliki manevri. V Galiciji biva tudi minister Falkenhayn, v zadevah svojega posla.

„Politik“ dokazuje, kako so **Poljaki** ravno pod federalističnimi ministri največ koncesij dobili, namreč pod Belkredijem in pod Hohenwartom. Iz tega Poljaki lahko raz-

vi dijo, v katerem taboru so njih pravi pri- jatelji.

Minister za nauk in bogočastje je izdal ukaz, naj se več ozira jemlje na **poduk v veroznanstvu**, in naj se za veronauk več učnih ur določi, ko doslej.

V **Beli Vodi** na Moravskem se je vstanovila slovanska viša gimnazija. Na nem- ški gimnaziji v Trebiču pa se ustanovljajo slovanske paralelke. Tako bodo Čehi kmalo dosegli popolno ravnopravnost v šolah. Mi jih ne zavidamo, ampak se še veselimo tega uspeha in napredka, ki pride v korist celemu slovan- stvu; vendar se ne moremo dosti načuditi, da se skrbi samo za Čeha, na nas Slovence pa so tako čisto pozabili, kakor bi nas na svetu ne bilo. Od kodi toliko preziranje Slovencev, ko so vendar naše težnje ravno tako opravi- čene, in ko so naši poslanci ministerstvo ravno tako podpirali, ko česki! Nam se zdi, da še zmirom premalo vpijemo.

Potruje se, da je grof Taaffe **ogerske** državniške popolnoma pomiril gledé njegove politike, zagotovivši jih, da spremembe v Cis- lajtaniji nikakor ne bodo uplivala na samo- stojnost ogerske države. Vsled tega je pa prenehalo nezaupanje ogerskih krogov do Taa- ffejeve politike, in ustavoverci so goljufani zopet za jedno upanje, ker so od Madjarov vedno pomoči potrebovali.

Vnanje države.

V Limi se je sklenil po dolgi vojski mir med državami **Kile** in **Peru**. Peruvanci morajo predati Kilenem nekaj vojnih ladij. ter se zavezati, da ne pomnožijo svojega voj- nega brodogoja; razrušiti morajo trdnjavo Kalao in izročiti vse v njej postavljene topove Kilen- cem; Peruvanci plačajo vse vojne stroške, Ki- lenci pa prevzemo nekaj državnega dolga pe- ruvanskega.

Iz **Irskega** se še vedno poroča o na- padih na angleške posestnike. Angleži niso več življenja varni na Irskem; kaj jim tedaj koristijo zmage v Aziji, če pa njih gospodstvo v Evropi na trohljivih nogah stoji?

Evropska demonstracija z vojnimi ladjami se bo zdaj v kratkem izvršila; francoske barke so že na potu, in imajo ukaz, podvreči se vr- hovnemu poveljstvu angleškega admirala Sey-

mora, pa to le do prvega strela; ako bi prišlo do resnice, neha sodelovanje Francije. Čemu potem barke tje pošiljajo? — Tudi Rusi se bodo udeležili demonstracije. Odložena je za ta namen že ladija „Svetlana“, ki ima 370 mož posadke, ter stoji pod poveljem velikega kneza Aleksija. Odšla je ta barka že v Du- brovnik.

Turek se menda vendar nekoliko boji, in je obljubil, da bo Osinj Črnogorcem v krat- kem odstopil.

Znano je, da je bila v **Kölnu** na **Nemškem** letos dodelana velikanska cer- kev, imenovana „Kölner Dom.“ Ker pa kato- likom nečejo pustiti te časti, praznovati ta dogodek v katoliškem duhu, polastili so se te stvari protestantje in judje, ter hočejo napra- viti neko posvetno slovesnost, češ, da je ta cerkev sad od truda nemškega duha in nemške kulture in nemškega edinstva itd. Katoliki tako na stran potisnjeni, ker se nečejo pajdašiti z judi, narodnoliberalnimi kričarji in brezverci, ob- hajali bodo svečanost raje na tihem in za se, dobro vedoči, da so vendar le oni ustanovniki lepega poslopja.

Izvirni dopisi.

Izza Poljan nad Loko, 6. sept. O roparskem umoru pri Poljanah so časopisi prav slabo informirani. — Oni umor se ni godil pri Loki, ampak pol ure od Poljan na oni strani proti Javorjem v neki samotni bajti. Umorjena sta bila mož in žena, oba že pri- letna, žena je bila že čez 70 let stara, mož je bil mlajši. Imela sta strašne vdarce in rane na glavi. Umor se je godil v noči od 20. avg. na 21. avg. Stara žena je pri kmetiji, ktero je pa menda nekemu sorodniku že izročila, si pridobila več tisuč forintov, kar je briču, kte- rega umora dolžijo, menda bilo prav dobro znano. Njegov sodeležnik je bil neki sorodnik, umorjena sta imala navadno kaj vina pri hiši in to tudi zdaj. Sodi se, da se je brič takoj po umoru v hiši še napil, ker so ga zjutraj pijanega videli blizo onega kraja. To je gotovo znamenje, da mora takega dela biti sploh že vjaven, zato se tudi sploh sodi, da je on mo- rilec Kravsov. To in še več se govori o onem

žalostno sodstveno stanje v Rusiji. Tako se je tedaj sestavil snameniti zakonik „Soborno uloženije.“ Po tem zakoniku je bilo sojenje in prodavanje tobaka zabranjeno in kar ga je bilo v carskih prodajalnicah, tega so odnesli in se- žgali. Angležkim trgovcem je bilo zabranjeno trgovati po Rusiji, samo v Arhangelsku jim je bila trgovina dovoljena, kajti obdolžili so jih, da so oni krivi vseh nadlog in težav v Rusiji, ker so svojega kralja Karla I. usmrtili (l. 1649.)

(O Kozacih Zaporožcih in o Bogdanu Hmel- nickemu gl. „Slov. Narod“ 1875, šte. 263 sl. Patrijarh Nikon gl. „Slovenec“ 1878, št. 124 sl. Stenjska Razin gl. „Slov. Narod“ 1876, šte. 1. sl.)

Car Aleksej Mihajlovič je umrl 29. janu- arja l. 1676, star še le 47 let. Od prve žene, Marije Iljinišne Miloslavske zapustil je on dva sina Feodora in Ivana, in pet hčera; od druge Nasale Kirilovne Nariškine sina Petra (rojeneda 30. maja l. 1672.) in dve hčeri. Za svojega naslednika je odločil car že l. 1674 careviča Feodora.

Carevanje Feodora Alekseje- viča (1676—1682).

Novi car, gojenec Simeona Polockega je bil za tadanji čas prav dobro odgojen, ali bil

je še le 14 let star in prav slabega zdravja. Nastalo je tedaj vprašanje, kdo ima biti naj prvi svetovalec mladega cara; borba strank se je začela. Najvernejši ljubimec cara Alekseja je bil Matjejev, ali on je bil najbližnji rodjak carske mačehe, carice Natalije Kirilovne in njenega sina, careviča Petra; vsled tega je bil Matjejev zaviden rodjakom prve žene cara Alekseja, Miloslavskim in prijateljem njihovim, zavoljo tega so Miloslavski in njihovi privr- ženci zdaj, ko je stopil na prestol sin Milo- slavske, vpotrebili priliko, da bi odstranili Matjejeva. Obdolžili so ga, pregnali najpoprej v Kazan, a od tukaj v Pustozersk, odzvevši mu ves imetek in čast bojarstva. Zastoj je starček pisal caru in drugim velmožam pisma, v katerih se opravičuje in za milost prosi. Pri- spodablja svojo žalostno osodo z Belizarevo ter prosi Feodora, da naj se spomni dobrote cara Tita. Toži se tudi, da so ga obsodili brez sodbe in brez dokazov proti tožnikom ter da ne more v Pustozersku s sinom za dve dengi (1 krajcer) kruha kupiti. Ali še le proti koncu carevanjem je bila njegova osoda malo zbolj- šana: prestavili so ga iz Pustozerska v mesto Luh ter mu tudi vrnili eno imenje. Takrat so zapovedali tudi umirajočega Nikota prepeljati

iz Bjelojezera v voskresenski samostan; ali on je zmrl na potu k Jaroslavu, kakor smo vi- deli. Vendar se pa Miloslavskim ni posrečilo zavzeti omenjeno mesto pri caru Feodoru, nego Jozikov in Lihačev.

Za časa teh dvorskih sprememb nastav- ljala se je vojska z Dorošenkom, proti kateremu se je odpravil l. 1676 pod Čigirin knez Gregor Romodanovski in ataman Samojlovič. Doro- šenko je uvidil, da se ne more držati proti njima ter je zato predal Čigirin in položil atamanstvo. Ali s tem ni bila še ta stvar do- končana, kajti Turki niso hoteli pod nobeno ceno pustiti iz svojih rok Ukrajine. V avgustu l. 1677 je obleglo 40000 Turkov Čigirin; ob- legani so se borili zdvojno, a med tem pa sta jim hitela na pomoč knez Romodanovski in ataman Samojlovič. Turki in Tatari jim niso mogli zabraniti prelaz čez Dnjeper, nego so morali stisnjeni od Rusov in obleganih pobeg- niti od Čigirina. V juliju sledečega leta je dvakrat večja turška vojska oblegala Čigirin; zopet sta hitela na pomoč Romodanovski in Samojlovič, ali nista mogla rešiti mesta. Ko- nečno je bilo sklenjeno l. 1681 s Turki in Tatari dvajsetletno primirje, po katerem je Rusija Turkom odstopila zapadno Ukrajino

napadu. Sta li vjeta ubijalca, bo preiskava pokazala.

Ljudi po samotah ta dogodek zelo straši. „Ako bi dali hudodelnikom po ječah mesto poštenega kosila nekoliko leskovine, bi bilo veliko bolje“, tako modrujejo. Še ni preteklo dve leti, od kar je neki ječoljubec, ki je kaznen dostal, iz Primorskega šel na Kranjsko in je v Gorenji vasi neki kozolec zažgal. Potem je šel sam v Loko se oglasit. Zločinstvo je storil na Kranjskem, misleč, da imajo jetniki na Kranjskem še boljše postrežbo, ko na Primorskem. Bil je obsojen na 15 let. Ko kaznen dostane, bo prej ko ne storil zopet kako zločinstvo, da ga nazaj v ječo vtaknejo. Kolikor boljše postrežbo bodo taki lumpje imeli, toliko več jih bo. To je gotovo. Vi bogatini, ki imate pri volitvah največ veljave, ste temu vzrok, a ravno vi boste največ trpeli. To je nekaki posilni komunizem. Gorje nam, ako se razširi! —

Dne 16. avg. je tu blizu — že na primorski zemlji — strela ubila dva vprežena vola. Fantu, ki jih je poganjal, je strela čevljev pretrgala, a ga ni poškodovala, vola nista imela nikakih ran.

Dne 5. avg. sem prilično prišel v neko veliko vas na Primorskem, kjer so imeli ravno deželnega namestnika Depretisa. Sprejeli so ga sicer kot cesarskega namestnika dosti častno, a nikakega navdušenja ni bilo videti, sem ter tje se je skozi okna kukalo. Gosp. Winklerja sprejemate, kakor se bere, vse drugače, pa to je tudi prav. Čast, komur čast, a pred vsem svoji k svojim!

Iz Leskovic nad Loko 5. sept. Najmilejši čas, ktereга človek nikdar pozabiti ne more, od ktereга najrajši govori, je čas mladosti, posebno leta dijaškega življenja. Zato mu pa tudi sošolci vedno v predragem spominu ostanejo in ves srečen je, kadar se snide z enim ali več izmed njih. Ta ljubezen s smrtjo ne mine, ampak se pokaže v lepšem, blažjem svitu.

Tako smo sošolci duhovni r. Antonu Riharju, ki je preminul prvi izmed nas 5. aprila t. l., mislili spominek, ktereга je radoljiški podobar Vurnik prav lično in dostojno izdelal. Da bi se ljubega ranjcega še enkrat spominjali, podali smo se 1. sept. tje v prijazne Mavčiče k blagemu g. župniku, pri katerem je ranjki

poslednje dni preživel, opravili smo za njim več sv. maš, bilje in eno slovesno sv. mašo. Ko so se razlegali po cerkvi mogočni, pretresljivo koralni glasovi, ko se je nazadnje zapela premila Jenkova: „Blagor mu, ki se spočije“; in na grobu Riharjeva „Jamica“, potem „Nad zvezdami“, takrat smo bili pač vsi srčno ginjeni:

„Le križ nam sveti govori,
Da vidimo v raji se nad zvezdami!“

Čast in hvala pred vsem gospodu župniku Preželjnu!

Za žalostjo pride veselje. In če se hočeš, dragi moj! zares prav od srca veseliti v prijatni družbi, nikamor drugam ne pojdi, kakor v prekrasno gorenjsko okolico na bleško jezero, saj:

„Dežela kranjska nima lepšega kraja,
Ko je z okolšno ta, podoba raja.“

Mikavna je že vožnja o najprijetnijem vremenu čez toliko opevani „Gaštaj“ do Kranja in dalje po železnici do Lesec. Kaj še le, kadar prideš:

„Tje na otok z valovami obdani,
V današnjih dnevih božjo pot Marije.“

Zopet enkrat razlegali so se po bleškem jezeru, in potem v prostorih Petranovih do pozne ure sladki glasovi slovenskih napevov iz desetero mladih grl, od mogočne prisege: „Jaz sem Slovan“ do mične narodne:

„Tromlali, tromlali,
Tam za goro
Pa škerjančki pojo,
Pa zaspat ne morjo.“

Moram reči, da tujcem vsem dopadajo naši napevi, da jih posebno radi poslušajo. Dejal je neki Nемеc: Vaše pesmi so krasne, a vse nekako otožne! Mislil sem si: „So pač zdihljeji ubozega, zatiranega naroda, ki nima pod solncem druge pravice, kot davke plačevati in za domovino kri prelivati.“

Ko smo drugi dan na otoku še počastili sv. Bogorodnico, je le prenglo prišla ura ločitve, in zopet smo se razkropili na vse strani; eden v šumni nemški Gradec, drugi v tihim samostan; eden na štajarsko mejo, drugi na Goriško; eden v selško dolino, drugi na notranjsko Bistrico; eden na veselo dolensko stran med vinske gorice, drugi na kraško burjo; eden v prijazne Šmarije, drugi v tužno Istro.

Ko sem stopal počasi v svoje gore, bilo mi je res težko pri srcu, mislil sem si: „ktera prilika bo zopet nas sošolce skupaj zbrala, da

poprejšnjo oblast Dorošenkovo, zdaj pa pravo pustinjo.

Posle čigirinskih pohodov, ki se niso srečno končali, začelo se je misliti na preustrojstvo vojske. Že za carstvanja Mihajla Feodoroviča so bili poklicani ptujci v rusko vojsko in ruski polki so bili naučeni na ptuje vaje; zdaj pa je nastopilo vprašanje, kako bi se moral neobhodno predrugačiti ves vojaški sostav. V početku l. 1682 je naročil car Feodor Aleksejevič Vasilju Vasiljeviču Golicinu in drugim odličnim vojniki, da o tej stvari razmišljajo ter novo osnovo izdelajo. Po mnenju le tih izbranih se vojska ne bi smela kakor poprej deliti na stotnije po sto mož, nego po 60 a vsak polk bi imel šest takih stotnij; a mesto navadnega zapovednika stotnije naj se izbere ritmajstrom s poročnikom, ktera se ne bosta za čast prepirala. Pri tej priliki so izbrani izjavili; da se mora na vsak način odstraniti mestničestvo (prepír za službe) ne samo pri vojaki, nego tudi v vseh drugih službah, da ima namreč vsak ostati neoporekljivo v oni službi, v ktero ga je car postavil. 12. januarja je bil sklican zbor od višjega svečenstva in članov veča. Na tem zboru se je prebralo mnenje

izbranih, in car je sam spregovoril, da je moral sam vrag posejati med Ruse mestničestvo, od ktereга so trpela vsa podvzjetja veliko škodo, a vojnici v bitkah zgubo, in da se je trudil že njegov ded, oče in on sam mnogo, da se odstrani ta prepír. Na zadnje vpraša car, če se ima pridržati mestničestvo, kakor je poprej bilo, ali pa odstraniti. Patrijarh Joahim je odgovoril, da je mestničestvo izvor vsakega zla, in zavoljo tega se on z vsim svojim svečenstvom nemore dosta zahvaliti gosudarju za namero izkorenjenja tega zla. Ziaj zapove car prinesiti razredne knjige, v ktere so se pisale prošnje in pritožbe činovnikov, te reče: „Da se popolnoma izkorenini in za večno pozabi mestničestvo, zapovem vse prošnje in zapiske o službah sežgati.“ In vsi pričujoči so odgovorili: „Da pogine v ognju to bogumrzko in bratomorno, ljubezni protivno mestničestvo in da se ne spominja nikdar več!“ Knjige so se precej spalile. Posle tega je gosudar objavil, da bo dal sestaviti nekoliko rodoslovnih knjig, v ktere se bodo zapisovale rodovine po njihovi znamenitosti. (Konec prih.)

bi vživali spomin nekdanjih srečnih dni?“ Čutil sem, da se radostni, mladostni dnevi vedno bolj odmikajo od nas in življenje resnejše postaja. Spoznam pa, da mi 1. in 2. dan septembra 1880 nikdar ne bo izginil iz spomina.

Zakličem izpod mogočnega Blegoša malo manj ko 3000' nad morjem visoko vsim sošolcem preljubim: „Zdravi! Da se zopet vidimo!“

L. Š.

S Hrvatskega 7. sept. (Glas iz jugoslovanstva o „Narodu“ in „Slovencu“). Kakor brat brata mrziti zna, ravna tako menda brez uzrokov napada večkrat „Narod“ brata si „Slovenca“. Posledice tega nesporazumljenja mogle bi za slovenski narod nekoristne biti. — Kako težavno je došavši v krog naših Jugoslovanov slišati razgovor o neprestanem napadanju na „Slovenca“! Na uprašanje „kak uzrok ima „Narod“ „Slovenca“ napadati, ko vendar čita joč oba lista „Slovenec“ nobenega povoda ne da“ — bode vsakemu Slovincu odgovor le težaven, posebno, ko se še dodá: „saj poznamo „Slovenca“ kot dober političen list, kteri svojo svetinjo junačko brani.

Moram, kar je neovrgljivo, izreči, da je „Slovenec“ na svojem političnem polju zrel, in da tudi „Narod“ se ne more uzporediti z njim. Dolžnost „Naroda“ bi pač bila „Slovenca“ zahtevajočega narodne pravice, podpirati. Ni imel „Narod“ pravo „Slovincu“ nerodljubnosti predbacivati. Če se nemškutarjem malo ostreje zobe pokaže, — kakor je „Slovenec“ zmožnost uredovanja slovenskega jezika po osnovi viših slovenskih šol povdarjal, temu ne bi bil smel „Narod“ ugovarjati.

Žalostno je, da „Narod“ misli, da ima „Slovenec“ le take naročnike, kteri zgodovine in svojih pravic ne razumejo. Kako se je moglo tako mnenje roditi? Saj nosi „Narod“ naslov „Slovenski narod“, dakle zagovornik in branitelj občega slovenskega naroda, toraj gotovo tudi zagovornik našega kmeta biti mora, ko bi „Slovenec“ le po kmetijah razširjen bil ali vsaj večidel, bi „Narod“ „Slovincu“ samo hvaležen biti moral, da mu vzbuja narodnost da se budi naše ljubljeno ljudstvo, svoje pravice brani.

Po krivem napadel je „Narod“ tudi g. A., kar je sam povedal, da ni bilo pošteno. Ravno tako je napadal večkrat našo čast. duhovščino, ktera nam najbolj narodnost po deželi hrani in razvija. „Narod“ naj ne bode nestrpljiv, če „Slovenec“ po večjem kopitu mero vzame, kajti nam je le želeti, da se tem bolj razprostre. Naj ne bode „Narod“ vedno dražljiv, ampak v pomoč „Slovincu“ kteri gotovo pazi, da ne da povoda neslogi, kar je iz njegovega pisanja znano. Ogibajte se zmot in neprijateljstva! Branite zajedno staro slovansko svetinjo, kajti s slogo rasto male stvari, in nesloga vse pokvari.“

Z Dunaja, 9. sept. (Taaffejeva sistema in Madjari.) Dualizem je bil osnovan l. 1867 na podlagi hegemonije dveh narodov. Nemci in Madjari so se pogodili tako, da takraj Litave vladajo Nemci, onkraj pa Madjari. Ko je prišel tukaj Hohenwart na krmilo, bal so se Madjari, da se bo splošno rastenje in dviganje slovanskega elementa prijelo tudi ogerskih Slovanov, zato so napeli vse žile, da so Hohenwarta odstranili. Tudi sedaj so postali Madjari nekako nemirni, ko so videli, da pod Taaffejem slovanski živelj vnovič na dan stopa. Vendar so tudi Madjari začeli bolj trezno opazovati fakične razmere, in ker vidijo, da se hegemonija ustavovercev v Cislajtaciji nikakor vzdržati ne dá, ko so videli moč združene garde Čehov, Poljakov, Slovencev, Dal-

matincev in Tirolcev, začeli so misliti, če bi se ne dala samostojnost Ogerske ohraniti tudi potem, ako bi ustavoverci več do krmila ne prišli. Grof Taaffe je to omahovanje Madjarov porabil, ter jih je zagotovil, da se Ogerska od njega ničesar nema bati, da on niti ne misli na ogerske razmere, ker ima sam s svojimi deželami dosti opraviti. To smejo Madjari Taaffeju na besedo verjeti, kajti kdor vidi, koliko nasprotja ima Taaffe prestati, ne bo mu podtikal misli, da bi on hotel razmere na Ogerskem prekucniti. Istina je to, da kolikor tudi milujemo slovanske brate na Ogerskem, vendar smo za zdaj še dolgo preslabi, da bi jim hodili na pomoč, saj smo sami veseli, da se še na vrhu obdržimo. Nadalje niso niti Čehi, niti Poljaki nevarnost za Ogersko, Čehi se poganjajo v prvi vrsti za svoje zgodovinsko pravo, tedaj morajo dosledno Slovane prepustiti Madjarom, — se ve da slaba tolažba za Slovake; Poljaki pa se za Slovake nikdar brigali niso, pač pa so vedno zagovarjali ogersko državno pravo. Tedaj je polna resnica, da Taaffejeva sistema neposredno ne pomeni nobene nevarnosti za ogersko državo.

Če hočemo pa resnici čast dati, bomo vendar priznali, da bi stalno zadovoljenje cisaljtanskih Slovanov ne ostalo brez vsega upliva na ogerske Slovane. Ako bodo Slovaki in Srbi na Ogerskem videli, da so drugi slovanski narodi v Avstriji, kakor Čehi, Slovenci in Poljaki zadovoljni, da uživajo politične pravice in narodno ravnopravnost, potem se bo tudi v njih zbujala vedno bolj gorka želja po enakih pridobitvah, in to bo provzročilo brez dvoma neko nezadovoljnost na Ogerskem. To mora tako ali tako enkrat priti, naj bo Madjarom všeč ali pa ne; in če bi prav zdaj svoj upliv porabili zoper Taaffejevo vlado, s tem vendar slovansko gibanje ne bo ustavljeno, ponovilo se bo vedno in vedno, dokler svojega cilja ne doseže. Zato bi Madjari najbolj pametno učinili, ko bi se sprijaznili z zahtevami sedanjega časa, ter izvedli v svoji državi popolno narodno ravnopravnost.

Taaffe tega od njih ne bo zahteval, pa zahteval bo to žub časa, zahtevalo bo to splošno slovanstvo, ki raste in se krepi od dne do dne, in tudi ni navezano na Taaffeja milost, ker stoji trdneje ko ktera si bodi vlada.

Proti Taaffeju intrigirati nemajo Madjari nobenega povoda. Ako bi pa to prav storiti in ga vrgli, preverjeni morajo vendar biti, da za Taaffejem pride morda drug mož, ki bo slovanske interese še odločneje branil.

Domače novice.

V Ljubljani, 11. septembra.

(Naš deželni predsednik gosp. Winkler) je bil 7. t. m. v Planini, kjer so ga, kakor drugje, sijajno sprejeli in pozdravljali.

(„Slovenec“ pred deželno sodnijo.) Znano je, da se je nemškutarsko društvo „Liedertafel“ te dni razpršilo. Pred svojim poginom je skušalo napraviti še kolikor mogoče vriša, in tako je njega predstojnik, tisti Wawreczka vse narodne liste zapored tožil. S „Slovencem“ je v prvi inštanci zgubil in bil obsojen v stroške; oglasil je pa precej pritožbo na deželno sodnijo in ta obravnava se je vršila včeraj. Sodniki so bili Gertscher, Rechbach in Czuber. Wawreczko je zastopal dr. Suppan. Naš vrednik Haderlap se je branil kakor lev, in spodbil srečno vse ugovore dr. Suppana, bil si je svest gotove zmage, kajti prvič je povedal, da on ni dobil nobenega popravka v roke

vdrugič pa je kazal na sodnijsko obravnavo „Liedertaflerjev“ z „Novicami“, kjer se je s pričami dokazalo, da so se „Liedertaflerji“ na Šmarni gori res nespodobno obnašali. Dr. Suppan je našega vrednika pri obravnavi celo osebno žalil, na kar ga je ta energično zavrnil. Raszodba se je glasila tako, da je obsojen naš vrednik v globo 20 gld., v stroške in da mora Wawreczko popravek priobčiti. Tako so zginili „Liedertaflerji“ s celim svetom v prepuro iz pozorišča.

(Surovost). V torek večer je v čitalnični restavraciji nek s tujega prileteli domači tiček vpričo gostov ene mize „Slovenca“ zadržal številko javno se žgal! Mi imena tega „Lyncha“, kateri ima „Slovenca“ prej hvaležen biti, ker je bil večkrat pohvalno omenjen v njem, ne maramo praviti, čeravno taka surovost zasluži, da bi ga javno pred svet postavili. „Narod“ to „junaštvo“ z nekako zadovoljnostjo pripoveduje, mi pa mu prav s srca častitamo zavoljo takih privržencev, ki svojo onemoglo jezo hladé nad nedolžnim papirjem. Habeat eos! — Tudi v bralni sobi čitalnice se je drug nekdo znosil nad „Slovencem“ s tem, da ga je strgal, čeravno je list lastnina čitalnice, toraj tu je blago! Lepe častitelje ima „Narod“, kaj ne?

(Ljudske in srednje šole) se prično s 16. dnem tega meseca z navadnimi običaji pri vpisovanju.

(Za volitev na Goriškem.) ki imajo biti 27. t. m., sta zdaj že dva kandidata. V „Soči“ je bilo prvo poročilo popolaoma za dr. Tonklija, o drugem kandidatu ni bilo govorjenja. Zdaj se je pa v „Edinosti“ oglasil tudi dr. Abram, toraj bo zopet boj, kakor pri zadnji volitvi v državni zbor. Čeravno sta oba kandidata narodna; bi bilo vendar želeti, da bi se med sabo zmenila, da vsaj ta nesloga ne bo rodila zopet kakega domačega prepira. Mi se, kakor o zadnji volitvi, ne bomo mešali v agitacijo za tega ali onega nasproti drugemu, spregovorili bomo le, če bi se oglasil kak nenaroden kandidat.

(Stanko Vrazova) svečanost se je lepo vršila ob ugodnem vremenu. Zbranih je bilo blizo 10.000 ljudi iz vseh slovenskih pokrajin, posebno veliko pa s Hrvaškega. Obširnejega poročila še pričakujemo.

(Večerna godba) bo jutri v nedeljo večer v spodnjih prostorih čitalnice ljubljanske, godla bo dobro znano družba gosp. Majerja. Začetek ob osmih, vstopnine ne bo plačati.

(Iz seje družbe kmetijske 5. t. m.) je došlo „Novicam“ sledeče poročilo: Na znanje se je vzel dopis sl. c. kr. deželne vlade, v katerem poroča, kaj je vsled predlogov družbe kmetijske ukazala c. kr. okrajnim glavarstvom v Črnomlji, Novomestu, Krškem in v Postojni, da se odvrne nevarnost, s katero pretí trtna uš tudi vinogradom kranjskim. Pri tej priliki objavlja dr. Bleiweis poročilo gosp. Kuralta od 4. dne t. m. iz Kraja na Hrvaškem, ki se tako-le glasi: „Danes sva z vodjo Slapenske vinorejske šole gospod Dolencem, ki ga je deželni odbor kranjski po nasvetu vaše družbe kmetijske na Hrvaško poslal, v okuženih vinogradih v Kraji. V pondeljek (6. dne t. m.) bode v Zagrebu velika seja pod predsedstvom preuzvišenega bana in vseh poslancev hrvaškega deželnega zbora pri tukajšnjem gospodarskem društvu, da se ukrene, kaj da se bode storilo z vinogradi, po phylloxeri na Hrvaškem okuženimi. Pri tej seji bode tudi gosp. Dolenc pričujoč. V Bizelu na Štajarskem je v mnogih vinogradih phylloxera konstatirana.“ — Z zahvalo je bil sprejet ta

dopis gosp. Kuralta, kteremu gre hvala da je naša družba kmetijska prejela iz Istre in Hrvaškega prva gotova poročila o nesrečni phylloxeri in da je potem c. k. deželna vlada kranjska nemudoma na vse strani v akcijo stopila za obrambo silne nadioge, ktero na Štajarskem že imajo, pa, kakor v Istri niso zanj vedeli, se je tudi mi Kranjci imamo bati. Gosp. Ogulin v Novomestu, ki je leta 1875. od 26. do 31. julija tudi v Klosterneuburgu studije delal o phylloxeri, tolaži sicer z dopisom od 30. dne u. m. našo družbo kmetijsko, da trtne uši še ni na Kranjskem, ali Bog vedi, je li to tudi gotovo, ker se ta škodljivka po tujih nakupljenih okuženih trtah po tatinsko prikrade v druge ngrade — Sl. ministerstvo kmetijstva je naročilo družbi, naj zopet za letošnje leto izdelati dá statistiko pridelkov na Kranjskem, v ktero pa naj se privzame tudi prerajt doneska pašnikov in pa poročilo o živinskih sejmih na Kranjskem Odbornik gosp. Robič je zopet prevzel to težavno delo, za ktero potrebuje radovoljne podpore od kmetijskih podružnic, od županov in pa posamesnih izvedenih gospodarjev. Centralni odbor je zato sklenil, razposlati prošnjo do navedenih mož, naj g. Robiča blagovolijo podpisati o tej zadevi, da bode popis pridelkov resničen, kakor ga sl. ministerstvo kmetijstva želi. (Konec prih.)

Razne reči.

— Dober jedec. Neki Nemeč je prišel do avstrijske meje na Češkem, in tam so ga prašali, če ima kaj pri sebi, od česar se colnina zahteva. Privlekel je iz torbe zavoj klobas; bilo jih je pa 3 in pol kile, tedaj okoli šest funtov. Stražnik mu pové, koliko bo moral colnine plačati od njih. Možu je bilo pa to preveč; zato se je vsedel, in vse klobase na enem mestu pojedel! Colnine prost je šel potem čez mejo.

Petelinov Janez.

Povestica iz ne še preteklih časov.

Ta v „Slovenca“ priobčena povest iz domačega življenja je zdaj prišla na svitlo v posebni 160 strani debeli knjižici in se dobiva pri Jak. Aléšovcu v Ljubljani (ključarske ul. št. 3) mehko vezana po 40 kr., po pošti 5 kr. več. Kdor jih pa naroči najmanj 5, ne plača nič poštne.

Razen te knjige se pri Jak. Aléšovcu dobiva, dokler je še kaj iztisov:

Ljubljanske slike. Podoba ljubljanskega svetá pod drobnogledom. Mehko vezane po 60, trdo vezane po 70 kr.

Nemški ne znajo. Burka v enem dejanji. Mehko vezana 30 kr.

Ure

za stolpe in gradove

izdelujem že od leta 1842 po najnovejših iznajdbah, ne v lite, ampak z roko izdelane, proti polni garanciji in po najnižih cenah.

Janez M. Pogačnik.

(18) Podnart, Kropa, Gorenjsko.

Popravljam tudi stare ure na stolpih, jemljem plačo tudi v obrokih, in cenik pošiljam vsakemu brezplačno.